

Csiki Varga Tamás – Tálás Péter¹: Stratégiai szolidaritástól egy új „transzatlanti alkuig”? – Joe Biden európai körútjának mérlege

Vezetői összefoglaló

- A NATO és Európa jelentősége az amerikai nagystratégiában a bipoláris világrend megszűnése óta fokozatosan és folyamatosan csökken. Ezt a folyamatot Washingtonnak a Kína és ázsiai-csendes-óceáni térség felé fordulása az utóbbi évtizedben csak felgyorsította és látványosabbá tette, és ez a trend folytatódni, sőt erősödni fog.
- A Biden–Johnson találkozó célja a különleges amerikai–brit stratégiai partnerség Brexit utáni megújítása volt, amit az Új Atlanti Charta szentesített.
- A G7-találkozó szintén a „klasszikus” nyugati nagyhatalmak politikai egységét demonstrálta, jelzésértékű gesztusokkal az EU irányában is.
- A NATO-csúcs funkciója az volt, hogy Washington első számú szövetségesei körében formálisan is helyreállítsa az erősen megtépázott bizalmi légkört és demonstrálja az amerikai biztonsági garanciák, a kollektív védelem hitelességét, az Oroszországgal szembeni elrettentés egységét és a politikai konzultációk tartalmasságát, valamint, hogy felkészítsék a szövetséget a 2030-as évekig szóló új Stratégiai Konceptió (2022) kidolgozására.
- Washington Biden elnök alatt visszatért a stratégiai szolidaritáshoz, és ezt várja Európától is. Azonban a kedvező előjelek mellett is a döntő kérdés az, hogy a következő hónapokban az európai államok képesek-e a stratégiai szolidaritás megerősítésén túlmenően egy új „transzatlanti alku”, a stratégiai kapcsolatok új alapokra helyezésére?

Elnökként 2021. június 10-16. között került sor Joe Biden első európai látogatására. Az Egyesült Államok 46. elnöke sűrű, tartalmas és fárasztó programot bonyolított le európai körútjának hét napja alatt. Tárgyalt Boris Johnson brit miniszterelnökkel, részt vett G7 országok cornwalli csúcstalálkozóján, illetve a brüsszeli NATO-csúcson. A belga fővárosban tárgyalt az Európai Unió vezetőivel is, s végül Genfben találkozott Putyin orosz elnökkel.

Mivel az elnöki körútra egy olyan időszak után került sor, amikor nyilvánvalóbbá vált, hogy a nemzetközi rendszer egy poszthege-
monialis korbba lépett, amikor az Egyesült Államok és Európa kapcsolataiban komoly feszültségek jelentek meg, s a transzatlanti viszonyt leginkább a kölcsönös bizalmatlanság jellemezte, amikor az Egyesült Államoknak, és Európának komoly belső vitákkal és száz év óta a legnagyobb egészségügyi válsággal kell szembenéznie, Joe Biden európai látogatását felfokozott média és szakértői érdeklődés előzte meg és kísérte. Elemzésünkben mi is az amerikai elnök európai körútjának mérlegét igyekszünk megvonni és értelmezni.

Bevezetés

Azt követően, hogy a Biden-adminisztráció az elmúlt fél évben a komoly kritikákat kiváltó² trumpi tranzakcionista külpolitikai gyakorlattal³ való szakítás jegyében és a klasszikus diplomácia hagyományaihoz visszanyúlva valamilyen formában minden szövetségesével és ellenfelével felvette a kapcsolatot, az elnök első személyes látogatása európai szövetségeseihez vezetett. Bár külügyminiszeri és védelmi miniszeri szinten már több találkozóra is sor került, Biden első útja üzenetér-

¹ Csiki Varga Tamás (csiki.tamas@uni-nke.hu) az NKE Eötvös József Kutatóközpont Stratégiai Védelmi Kutatóintézetének tudományos munkatársa, Tálás Péter (talas.peter@uni-nke.hu) az NKE Eötvös József Kutatóközpont Stratégiai Védelmi Kutatóintézetének vezetője.

² Leon HADAR: [The Limits of Trump's Transactional Foreign Policy](#). [online], 2017. 01. 02. Forrás: nationalinterest.org [2021. 07. 09.]; Micah ZENKO – Rebecca LISSNER: [Trump Is Going to Regret Not Having a Grand Strategy](#). [online], 2017. 01. 13. Forrás: foreignpolicy.com [2021. 07. 09.]; Jennifer RUBIN: [Why transactional foreign policy is destined to fail](#). [online], 2018. 10. 19. Forrás: washingtonpost.com [2021. 07. 09.]; Ville SINKKONEN: [Contextualizing the „Trump doctrine” – Realism, Transactionalism and the Civilizational Agenda](#). [online], 2018. 11. Forrás: fiia.fi [2021. 07. 09.]; Wassim DAGHRIR: [Trump's Foreign Policy Doctrine of Uncertainty](#). [online], 2020. 06. 29. Forrás: e-ir.info [2021. 07. 09.]

³ Steven Davidoff SOLOMON – David ZARING: [Transactional Administration](#). [online], 2018. 07. 26. Forrás: law.georgetown.edu [2021. 07. 09.]

tékú: meg kívánja újítani legfontosabb szövetségeseivel a „nyugati államok” érték- és érdekközösségét, és a 2020-as években e hatalmi koalíciót igyekszik eredményesen szembe állítani a feltörekvő Kínával és egyes regionális ellenfelekkel, így kifejezetten Oroszországgal és Iránnal. Elnökségének első hónapjaiban tapasztaltak alapján Biden elnök ugyanis arra a – Donald Trump előtt közkeletű és általánosan elismert – felismerésre épít, hogy még a legerősebb szereplő is eredményesebb külpolitikát folytathat a nemzetközi rendszerben szövetségeseire támaszkodva és a terheket megosztva, mint egyedül. Ennek egyértelmű jele Washington visszatérése a multilateralizmushoz⁴ és a klasszikus diplomáciához.⁵

Az európai szövetségesek az új amerikai elnöktől és adminisztrációjától mindenekelőtt a transzatlanti szövetség belső kohéziójának – nem melleleg az amerikai biztonsági garanciáknak a – megerősítését várták, amire Joe Biden már választási kampánya során határozott ígéretet tett.⁶ Ugyanezt tükrözték első politikai állásfoglalásai közvetlenül beiktatását követően,⁷ majd a müncheni biztonságpolitikai konferencián is.⁸ Washington tehát Biden elnök alatt visszatért a stratégiai szolidaritáshoz, és ezt várja Európától is. Azonban a kedvező előjelek mellett a döntő kérdés az, hogy most az európai államok képesek-e élni egy együttműködésre nyitott és közös cselekvést sürgető amerikai adminisztráció által kínált lehetőségekkel – és képesek-e elfogadni az ebben rejlő kényszereket is? Annak lehetőségével, hogy belátható időn belül feloldhatatlan katonai képességhiányait egyes területeken továbbra is az Egyesült Államok pótolja szükség esetén; hogy a NATO-n belül a 2020-as évtizedben fenntartják a kollektív védelmi garanciákat, biztosítva az elrettentést Oroszországgal szemben. Élnék-e azzal a lehetőséggel, hogy a legfejlettebb államok közösen hatékonyabban tudják ellensúlyozni relatív csökkenő hatalmi képességeiket, és hogy a 21. század technológiai – és haditechnikai – versenyében Kínával szemben együttesen nagyobb eséllyel léphetnek fel? Avagy azzal, hogy Európát energetikai függősége – az amerikai „palaforradalom”, a klímaváltozás következtében kitermelhetővé váló kanadai lelőhelyek, és a zöld technológiaváltás nyomán – a következő évtizedekben akár Észak-Amerikához is köthetné Oroszország helyett? Mindez természetesen kényszerekkel is jár, ha Európa államai az elmúlt hetven év sikeres együttműködését meg kívánják újítani: az élesedő amerikai-kínai szembenállásban nem választhatják a kényelmes „harmadik utat”; kölcsönösen előnyös kompromisszumokat kell kötniük Washingtonnal gazdasági-technológiai téren; és nem spórolhatják meg tovább a katonai tehervállalás költségeit sem saját szomszédságuk stabilizációja és a katonai képességfejlesztés terén a NATO-n belül.

Ehhez pedig nem csupán a koronavírus-járvánnyal szembeni összehangolt globális fellépésre, a transzatlanti kapcsolat megerősítésére és mélyebb technológiai együttműködésre van szükség, hanem közös stratégiai irányokat meghatározó és megvalósító egységes európai fellépésre, nagyobb európai szerepvállalásra és több saját kapacitásra, képességre (különösen a védelem terén), és általánosságban valós európai szerepvállalásra, mely nem csupán igényeket és reményeket foglal magában, hanem partnerséget kínál az Egyesült Államoknak. A stratégiai szolidaritás megerősítésén túlmenően egy új „transzatlanti alkura”, a stratégiai kapcsolatok új alapokra helyezésére is szükség lenne – amennyiben erre a felek hajlandóak.

Látnunk kell ugyanis, hogy a NATO és Európa jelentősége az amerikai nagystratégiában a bipoláris világrend megszűnése óta fokozatosan és folyamatosan csökken. Ezt a folyamatot Washingtonnak a Kína és ázsiai-csendes-óceáni térség felé fordulása az utóbbi évtizedben csak felgyorsította és látványosabbá

⁴ Ennek kapcsán az Egyesült Államoknak a WHO-hoz való ismételt csatlakozását említhetjük, illetve a szakértőknek azt a várakozását, hogy az új adminisztráció határozottabb politikát folytat majd a WTO-reformokkal kapcsolatban. Vö. Cleto WILLEMS: [Revitalizing the WTO under a Biden administration](#). [online], 2021. 01.12. Forrás: wita.org [2021. 07. 09.]; Chad P. BOWN: [To Build Back Better, Biden Needs to Fix Trade. Trump Has Left a Ticking Time Bomb at the WTO](#). [online], 2021. 01. 21. Forrás: [foreignaffairs.com](#) [2021. 07. 09.]

⁵ Akimoto DAISUKE – David WALTON: [Biden's comfortable style of diplomacy will be welcome for Japan](#). [online], 2020. 11. 06. Forrás: [lowyinstitute.org](#) [2021. 07. 09.]; [What American Diplomacy Will Look Like Under Biden](#). [online] 2020. 11. 08. Forrás: [npr.org](#) [2021. 07. 09.]; James MOULES: [Biden to pursue 'traditional diplomacy' with North Korea – and a different agenda to Trump](#). [online], 2020. 11. 28. Forrás: [redactionpolitics.com](#) [2021. 06. 20.]; [Biden Signals Return to Traditional Foreign Policy With State Department Picks](#). [online], 2021. 01. 16. Forrás: [spectrumnews1.com](#) [2021. 07. 09.]

⁶ Joseph R. BIDEN: [Why America Must Lead Again](#). [online], 2020. 01. 23. Forrás: [foreignaffairs.com](#) [2021. 07. 09.]

⁷ [Readout of President Joseph R. Biden, Jr. Call with Secretary General Jens Stoltenberg of NATO](#). [online], 2021. 01. 26. Forrás: [whitehouse.gov](#) [2021. 07. 09.]

⁸ [Remarks by President Biden at the 2021 Virtual Munich Security Conference](#). [online], 2021. 02. 19. Forrás: [whitehouse.gov](#) [2021. 07. 09.]

tette,⁹ és ez a trend folytatódni, sőt erősödni fog. Európa számára Barack Obama elnöksége már jelezte, milyen következményei vannak, ha az Egyesült Államok „szelektíven” vesz részt egyes stratégiai kérdésekben és konfliktusokban. Négy év Trump-elnökség pedig látványos figyelmeztetés volt arra vonatkozóan, hogy a közös fellépés és biztonsági garanciák sem örökérvényűek – de a cselekvőképtelen európai államok ugyancsak vakvágányon tarthatják a transzatlanti kapcsolatot a 2020-es években.

Ez persze nem jelentené az amerikai szerepvállalás formális végét Európa biztonságában, mint ahogy a NATO felbomlását sem, azonban a két fél külön-külön hanyatlásához, relatív hatalomvesztéséhez hozzájárulhat. Az európai államok számára pedig a transzatlanti hatalmi viszonyok aszimmetrikus jellegéből adódóan ez a pozícióvesztés gyorsabb és látványosabb, hatásaiban pedig károsabb lehet, mint az Egyesült Államok esetében.

Elemzésünkben e perspektívából tekintjük át Joe Biden 2021. június 9-16 között lezajlott európai körútjának állomásait és legfontosabb eredményeit, szem előtt tartva azt, hogy ezek – még ha a fent vázolt lehetőségekkel valóban élni is kívánunk a felek – a tárgyalások és egyeztetések kezdetét jelzik, az eredmények pedig a következő hónapokban, akár 2022-ben ölthetnek testet, mint azt a NATO új stratégiai koncepciója esetében is látni fogjuk.

A Joe Biden–Boris Johnson kétoldalú találkozó eredményei (2021. 06. 10.)

Az amerikai elnök európai körútjának találkozási sorában a Biden–Johnson találkozó fő funkciója a különleges amerikai–brit stratégiai partnerség (*special relationship*) Brexit utáni megújítása volt. Ezt jelentősen megkönnyítette, hogy a brit kormány már a találkozót megelőzően – részben még Donald Trump elnöksége idején¹⁰, részben az ez év márciusában elfogadott *Global Britain in a Competitive Age: the Integrated Review of Security, Defence, Development and Foreign Policy*¹¹ című stratégiai dokumentumban – egyértelműen jelezte, hogy hasonlóan az Egyesült Államokhoz, globális szinten Kínát, európai szinten pedig Oroszországot tekinti a legnagyobb jövőbeli kihívásnak. S ez akkor is rendkívül fontos Washington számára, ha a *Global Britain* stratégia alapvetően továbbra is globális középhatalomként tekint Nagy-Britanniára, amely elsősorban a hasonló potenciállal rendelkező nagyhatalmakkal (Franciaország, Németország, Japán) kíván szoros és intenzív kapcsolatot fenntartani.

A cornwalli Carbis Bayben megtartott kétfoldú találkozóon Biden és Johnson megújították és megerősítették a 80 évvel korábban aláírt Atlanti Chartát.¹² Az eredeti dokumentumhoz hasonlóan 8 pontból álló *Új Atlanti Chartában*¹³ Biden és Johnson hitet tettek a demokrácia és a nyitott társadalmak, a jogállamiság, a civil társadalom és a független média védelme (1), a nemzetközi együttműködést fenntartó intézmények, törvények és normák megerősítése, a globális kihívások közös kezelése, a gazdasági fejlődés, a munka méltóságának megőrzése és a tisztességes kereskedelem (2), a szuverenitás, a területi integritás és a viták békés rendezése, illetve a fenntarthatóság, a hajózás és repülés szabadsága, valamint a tengerek jogszerű használata (3) mellett. Deklarálták, hogy megvédik a tudomány és a technológia terén meglévő innovatív előnyüket (4), megerősítik közös felelősségüket a kollektív biztonság, a nemzetközi stabilitás és

⁹ CSIKI Tamás – MOLNÁR Ferenc – VARGA Gergely: [Az Egyesült Államok védelmi stratégiai irányváltásának háttere, elemei, valamint hatásai Európára és Magyarországra](#). *SVKK Elemzések* 2012/5. [online], Forrás: svkk.uni-nke.hu [2021. 07. 09.]; VARGA Gergely: [Külpolitikai várakozások Barack Obama második elnöki ciklusa előtt](#). *SVKK Elemzések* 2013/2. [online], Forrás: svkk.uni-nke.hu [2021. 07. 09.]; ETL Alex: [Az Egyesült Államok európai katonai jelenlétének alakulása az Ázsia felé fordulás tükrében](#). *SVKK Elemzések* 2015/13. [online], Forrás: svkk.uni-nke.hu [2021. 07. 09.]; CSIKI Tamás – ETL Alex – PÉNZVÁLTÓ Nikolett – TÁLÁS Péter – ZAVOIANU Dóra: [Stratégiai töréspontok Donald Trump és az európai szövetségesek kapcsolatában](#). *SVKK Elemzések* 2017/6. [online], 2017. 03. 14. Forrás: svkk.uni-nke.hu [2021. 07. 09.]; CSIKI VARGA Tamás: [A Trump-stratégia nyomában – A 2017-es amerikai Nemzeti Biztonsági Stratégia értékelése](#). *SVKK Elemzések* 2018/4. [online], 2018. 01. 23. Forrás: svkk.uni-nke.hu [2021. 07. 09.]; CSIKI VARGA Tamás – PÉRCSEI Dávid: [Az amerikai globális katonai jelenlét hangsúlyeltolódása a 2010-es évtizedben](#). *SVKK Elemzések* 2018/4. [online], 2021. 01. 26. Forrás: svkk.uni-nke.hu [2021. 07. 09.]

¹⁰ Nagy-Britannia 2020 júliusában úgy döntött, hogy kizárja a kínai Huawei céget a brit 5G hálózat kiépítéséből, illetve bejelentették azt is, hogy kizárhatják Kínát a brit atomerőmű programból is. Stephen FIDLER – Max COLCHESTER: [U.K. to Ban Huawei From Its 5G Networks Amid China-U.S. Tensions](#). [online] 2020. 07. 14. Forrás: wsj.com [2021. 07. 11.]; Manon DARK: [Britain needs to kick China off its nuclear reactor programme](#) – Iain Duncan Smith. [online] 2020. 07. 13. Forrás: express.co.uk [2021. 07. 11.]

¹¹ [Global Britain in a Competitive Age: the Integrated Review of Security, Defence, Development and Foreign Policy](#). [online] 2021. 03. 16. Forrás: gov.uk [2021. 07. 11.]

¹² Az Atlanti Charta. In. HALMOSY Dénes: *Nemzetközi Szerződések 1918-1945*. KJK-Gondolat, Budapest, 1983. 526-528.

¹³ [The New Atlantic Charter](#). [online] 2021. 06. 10. Forrás: whitehouse.gov [2021. 07. 11.]

ellenálló képesség fenntartásában a modern fenyegetések teljes spektrumával szemben, beleértve a kibertér fenyegetéseket is, elkötelezettek maradnak a NATO-hoz, a felelős állami magatartáshoz a proliferáció megelőzésében, a kibertér használatában, a fegyverzetellenőrzés és leszerelés terén, továbbá a terrorizmus elleni harcban (5). Elkötelezték magukat egy inkluzív, igazságos, éghajlatbarát, fenntartható, szabályokon alapuló globális gazdaság 21. századi kiépítésének folytatása, a korrupció és az illegális finanszírozás elleni fellépés (6), illetve az éghajlati válsággal szembeni ambiciózus fellépés prioritásként való kezelése mellett (7). Végül a COVID-19 járványra reagálva elkötelezték magukat az egészségügyi fenyegetésekkel szembeni közös fellépés mellett is (8).

A szimbolikusnak szánt *Új Atlanti Charta* mellett egy 20 pontos közös nyilatkozatot is közzétettek a tárgyalásokat követően.¹⁴ Ebben, hat témakörben – *Demokrácia, emberi jogok és multilateralizmus* (1. pont); *Védelem és biztonság* (2-4. pont); *Tudomány és technológia* (5-6. pont); *Kereskedelem és jólét* (7-10. pont); *Éghajlat és természet* (11-13. pont); *Egészségügy* (14-18. pont); *Elkötelezettség Észak-Írország iránt* (19. pont) – részben az *Új Atlanti Chartában* foglaltakat részletezték, részben közös javaslatokat fogalmaztak meg a G7 találkozó résztvevői számára, illetve reflektáltak az Egyesült Államok számára is fontos észak-ír helyzetre. A 20 pont közül elsősorban a 2021/2022-től megerősíteni kívánt amerikai–brit technológiai partnerség (5-6. pont), a Boeing–Airbus vita gyors rendezésére tett ígéret (7. pont), a kínai Út és Övezet Kezdeményezésre (*Belt and Road Initiative – BRI*) reflektáló, a fejlődő országok irányába kezdeményezett infrastrukturális partnerség (9. pont), a globális minimáladóra tett közös javaslat (10. pont), illetve a kínai és orosz vakcina-diplomáciai törekvésekre egyfajta válaszul megfogalmazott globális vakcinaellátási kezdeményezés (16. pont) érdemel figyelmet, elsősorban abból szempontból, hogy a jövőben mennyit sikerül megvalósítani a nyilatkozatba foglalt tervek közül.

A G7-ek találkozásának eredményei (2021. 06. 11-13.)

Jóllehet a cornwalli G7-csúcsot számos kritika érte amiatt, hogy a leggazdagabb demokratikus országok felelősség tekintetében nem tudtak felnőni a világot jelenleg sújtó válságokhoz és kihívásokhoz (például a COVID-19 járvány, a klímaváltozás hatásainak kezeléséhez),¹⁵ a kritikusok hajlamosak megfedkezni arról, hogy a G7-ek 47. találkozásának fő célja nem konkrét válságkezelési programok megalkotása volt, hanem annak jelzése, hogy a csoport tagjai között a világjárvány okozta megrázkódtatások és Donald Trump volt amerikai elnök kiszámíthatatlansága után végre újraindult a nemzetközi együttműködés. Ennél ambiciózusabb célja nem is igazán lehetett a csúcsnak. Mindenekelőtt azért nem, mert a fórum a 2008-as pénzügyi-gazdasági válság óta – részben a megváltozott hatalmi erőviszonyok,¹⁶ részben a köztük is egyre inkább érzékelhető érdek- és nézetkülönbségek miatt – sokat veszített nemzetközi súlyából¹⁷ (gazdasági szempontból például egyértelműen fontosabbá vált a G20 csoport,¹⁸ amelynek támogatása nélkül a G7-ek

¹⁴ Joint Statement on the Visit to the United Kingdom of the Honorable Joseph R. Biden, Jr., President of the United States of America at the Invitation of the Rt. Hon. Boris Johnson, M.P., the Prime Minister of the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland. [online] 2021. 06. 10. Forrás: whitehouse.gov [2021. 07. 11.]

¹⁵ Elizabeth PIPER – Kate HOLTON: "We need more": UN joins criticism of G7 vaccine pledge. [online] 2021. 06. 10. Forrás: reuters.com [2021. 07.11.]; Patsy WIDAKUSWARA – Steve HERMAN: G-7 Communique Wide-Ranging, But Critics Find Shortcomings. [online] 2021. 06. 13. Forrás: voanews.com [2021. 07.11.]; Sam MEREDITH: 'The selfie summit': Why some economists and activists are disappointed with the G-7. [online] 2021. 06. 14. Forrás: cnbc.com [2021. 07.11.]; Daniel WILLIAMS: Lots of tone, little substance at G7. [online] 2021. 06. 14. Forrás: asiatictimes.com [2021. 07.11.]; Myles ALLEN: Climate change: what G7 leaders could have said – but didn't. [online] 2021. 06. 15. Forrás: theconversation.com [2021. 07.11.]; Andrea GERMANOS: Global Hopes in Doubt After G7 Fails to Meet Climate Finance Pledges for Poor Nations. [online] 2021. 06. 21. Forrás: commondreams.org [2021. 07.11.]; Michael JENNINGS: The G7's vaccine pledge: donating 1 billion doses to end the pandemic is far too little – viewpoint. [online] 2021. 06. 22. Forrás: theconversation.com [2021. 07.11.]; Aaliyah VAYEZ: G7 Summit – a case of failed multi-lateralism. [online] 2021. 07. 10. Forrás: www.iol.co.za [2021. 07.11.]

¹⁶ TÁLAS Péter: A poszthegemoniális nemzetközi hatalmi rendről. In: KAJTÁR Gábor – SONNEVEND Pál (szerk.): A nemzetközi jog, az uniós jog és a nemzetközi kapcsolatok szerepe a 21. században. Tanulmányok Valki László tiszteletére, ELTE Eötvös Kiadó, Budapest, 2021. 841-854. o.

¹⁷ Larry ELIOT: Scrap the G7 and its summit – it is hopeless, divided and outdated. [online] 2015. 06. 07. Forrás: theguardian.com [2021. 07.11.]; Tony WALKER: G7 showed that post-Trump, the world has shifted. [online] 2021. 06. 14. Forrás: theconversation.com [2021. 07.11.]

¹⁸ A világ 19 legnagyobb gazdaságát és az Európai Uniót tömörítő nemzetközi fórum. Tagjai a világ GDP-jének 80%-át állítják elő, kereskedelmének 75%-át folytatják, lakosságának 60%-át teszik ki. Lásd: About G20. [online] 2021. 07. 12. Forrás: g20.org [2021. 07. 12.]

javaslati többnyire megvalósíthatatlanok). Nem véletlen, hogy 2014 óta számos javaslat született a csoport kibővítésére egyfajta G10 csoportra (Ausztráliával, Dél-Koreával, Indiával vagy Új-Zélanddal), amit Donald Trump elnöksége alatt az Egyesült Államok, illetve ez év elején még a 2021-es csúcstalálkozó házigazdája, Boris Johnson is támogatott.¹⁹ Egy ilyen bővítés egyébként egyértelműen jobban megfelelt volna az Egyesült Államok és Nagy-Britannia Ázsia és a csendes-óceáni térség felé forduló/fókuszáló stratégiájának, de a G7-ek 2021 júniusi találkozóját végül a hagyományosnak tekinthető, s európai fókuszú összetételben (Egyesült Államok, Egyesült Királyság, Franciaország, Japán, Kanada, Németország, Olaszország + EU²⁰) tartották meg. Bár a csoport öt nyilatkozatot is megfogalmazott a háromnapos találkozó során,²¹ illetve 2022 végéig 1 milliárd COVID-19 elleni vakcinát ajánlott fel a fejlődő országoknak,²² a szakértők szerint valóban komoly következménye a multinacionális vállalatok megadóztatását célzó globális minimáladó bevezetésére vonatkozó javaslatuknak lehet, különösen, ha azt sikerül elfogadtatniuk a G20 csoport tagjaival is.²³

A NATO brüsszeli csúcstalálkozásának eredményei (2021. 06. 14.)

A találkozó sorában a NATO-csúcs funkciója az volt, hogy Washington első számú szövetségesei, a transzatlanti szövetség tagjai körében formálisan is helyreállítsa az elmúlt években erősen megtépázott bizalmi légkört és demonstrálja az amerikai biztonsági garanciák, a kollektív védelem hitelességét. Ennek a gondolatnak központi eleme a demokratikus államokkal kialakított amerikai szövetségi rendszer felélénkítése, a bizalmi kapcsolat megerősítése, az együttműködés, ezen belül a politikai konzultáció újraindítása – tulajdonképpen azok az elemek, amiket Donald Trump elnökségének konfliktusai mellett egyes európai vezetők, például Emmanuel Macron francia elnök kritikája is terhelt. Mivel Joe Biden már választási kampányában amellelt érvelt, hogy helyre kívánja állítani a transzatlanti kapcsolatot, és „Amerika visszatér” (*America will be back*) vezető szerepéhez,²⁴ csupán a gyakorlati megvalósítás elemeire kellett várnunk az elmúlt hónapokban. Azonban a kommunikációnál több is történt: a tavasz során felső szintű politikai és alacsonyabb szintű szakértői egyeztetések sora folyt arról, hogy a NATO-nak hogyan kell adaptálnia a 2020-as évtized új kihívásaihoz. A cél az volt, hogy együtt azonosítsák azokat a területeket, amelyeken jelentős fejlődést kell elérnie a szövetségnek ahhoz, hogy 2030-ra „versenyképes” szereplő legyen minden, a tagállamok területét, lakosságát érő fenyegetéssel szemben. Ez az úgynevezett „NATO 2030 program”²⁵, aminek alapját a 2020-ban készített független szakértői jelentés²⁶ adta.²⁷ A tagállamok konzultációk során határozták meg a következő évtized prioritásait – mint például az új, forradalmi technológiák alkalmazásában rejlő lehetőségeket és kihívásokat, a mesterséges intelligencia, a kibertér vagy az űreszközök használatát. Ezek olyan nagyságrendű, újonnan megjelenő, forrás- és technológiaiigényes feladatok, amiket egyedül még a legnagyobb tagállamok sem tudnának megoldani. Ezért érdekelt mindenki abban, hogy növeljék a koordinációt, a tervezési együttműködést, a kutatás-fejlesztésre és innovációra fordított forrásokat – és ezek mellett a brüsszeli csúcstalálkozó zárónyilatkozata is hitet tett. A következő év fő feladata az lesz, hogy ezt a közös politikai nyilatkozatot a NATO új Stratégiai Konceptiójává érleljék 2022-re.

¹⁹ Patrick WINTOUR: [UK plans early G7 virtual meeting and presses ahead with switch to D10](#). [online] 2021. 07. 12. Forrás: theguardian.com [2021. 07. 12.]

²⁰ Az Európai Közösség képviselői 1977, az Európai Bizottság elnöke 1981 óta vesz részt a G7 csúcstalálkozóján.

²¹ [Carbis Bay G7 Summit Communiqué: Our Shared Agenda for Global Action to Build Back Better](#). [online] 2021. 06. 13. Forrás: g7uk.org [2021. 07. 12.]; [G7 Carbis Bay Health Declaration](#). [online] 2021. 06. 13. Forrás: g7uk.org [2021. 07. 12.]; [G7 2030 Nature Compact](#). [online] 2021. 06. 13. Forrás: g7uk.org [2021. 07. 12.]; [2021 Open Societies Statement](#). [online] 2021. 06. 13. Forrás: g7uk.org [2021. 07. 12.]; [G7 Research Compact](#). [online] 2021. 06. 13. Forrás: g7uk.org [2021. 07. 12.]

²² Michael JENNINGS: [The G7's vaccine pledge: donating 1 billion doses to end the pandemic is far too little – viewpoint](#). [online] 2021. 06. 22. Forrás: theconversation.com [2021. 07.11.]

²³ WEINHARDT Attila: [Megvan a fontos döntés a globális adóminimumról – Még nagyobb nyomás alá kerül Magyarország](#). [online] 2021. 07. 10. Forrás: portfolio.hu [2021. 07. 12.]

²⁴ Joseph R. BIDEN: [Why America must lead again. Rescuing U.S. foreign policy after Trump](#). Foreign Affairs, March/April 2020 [online], 2020. Forrás: Foreignaffairs.com [2021. 07. 09.]

²⁵ [NATO 2030 Factsheet](#). [online], 2021. június. Forrás: nato.int [2021. 07. 09.]

²⁶ [NATO 2030: United for a New Era](#). NATO Secretary General Reflection Group, [online], 2020. 11. 25. Forrás: nato.int [2021. 07. 09.]

²⁷ Lásd még: [Miként értékeljük a NATO 2030 jelentését?](#) KKI 4:1, [online], 2021. Forrás: kki.hu [2021. 07. 09.]

A csúcstalálkozó másik kiemelt funkciója az volt, hogy hivatalos formában is megteremtse és deklarálja azt a közös álláspontot, ami az új Stratégiai Konceptió kidolgozásához, tényszerű szövegezéséhez szükséges. Ennek alapja egyrészt az a közös jövőkép, amit a NATO 2030 programban definiáltak a tagállamok, másrészt pedig ehhez szorosan kapcsolódva az a közös biztonság-percepció, ami azonosítja és súlyozza azokat a kihívásokat és fenyegetéseket, amelyekre a NATO reagálni akar. Hovatovább, a legjobb esetben a 2030-as évtized kihívásaira nem reaktív, hanem proaktív módon fel is kívánnak készülni a tagállamok. Ezekről a kérdésekről a találkozó – egyébként szokatlanul hosszú, részletes – zárónyilatkozata²⁸ ad képet.

A tagállamok által azonosított fő kihívások esetében természetesen nem forradalmi változást, hanem döntően az elmúlt években már azonosított tényezőkkel harmonizáló folytonosságot láthatunk, néhány új elemmel és eltérő súlyponttal. Így fennmarad a már jól ismert „360 fokos biztonságpercepció”, ami azt demonstrálja, hogy a NATO nem helyezi előtérbe sem a „keleti” (Oroszországgal kapcsolatos, döntően hagyományos katonai elemekből álló kihívásokat), sem a „déli szomszédság” (többnyire nem katonai, a gyenge államiságból eredő, transznacionális kihívásait), sem az egyéb kihívásokat (a kibertértől az Északi-sarkon át a tömegpusztító fegyverek proliferációjáig), hanem igyekszik minden tényezőre figyelmet és erőforrásokat fordítani. A kihívások nagyságrendje és relevanciája alapján mégis láthatunk egyfajta sorrendiséget a zárónyilatkozatban, amely a hagyományos katonai kihívásokat, ehhez kapcsolódóan a szövetség tagállamai területének és lakosságának védelmét helyezi előtérbe – ami a NATO létének fennállása óta mindig is a központi eleme volt. Ehhez szorosan kapcsolódva jelenik meg Oroszország, a hibrid kihívások és a befolyásolással, szabotázsakciókkal, kibertámadásokkal, dezinformációval szembeni ellenálló-képesség (reziliencia)²⁹ megerősítésének szükségessége. Kiemelt fenyegetésként szerepel még a terrorizmus, a tömegpusztító és egyéb fegyverek proliferációja, a regionális instabilitásból eredő konfliktusok és azok hatásai is. Új elemként jelenik meg a klímaváltozás a szövetség napirendjén, amelyet a többi kihívást „erősítő tényezőként” (threat multiplier) azonosítanak³⁰ – és ehhez kapcsolódóan a NATO is megfogalmazta saját „zöld politikai” céljait, mint például az üvegházhatású gázok kibocsátásának jelentős csökkentését.

A zárónyilatkozat súlypontjairól a szövegszerű megjelenések száma is jelzésértékű támpontot ad: Oroszország 63-szor jelenik meg a szövegben, Ukrajna 25-ször, a terrorizmus 18-szor, a hibrid kihívások 17-szer, a klímaváltozás 14-szer, az „értékek” 13-szor. Ehhez képest a médiában kiemelt kínai reláció „csak” 10-szer, a koronavírus-járvány 5-ször, a migráció pedig csupán egyszer. Ezt két dologgal magyarázhatjuk: egyrészt a zárónyilatkozat nem a múlt vagy a jelen, hanem a jövő kihívásaira fókuszál, hiszen a leendő, a 2030-as évekig szóló Stratégiai Konceptió koncepcionális alapját rakja le; másrészt, a zárónyilatkozat erősen „Oroszország súlypontú”, amivel ugyancsak határozott üzenetet kívántak küldeni Moszkva számára. Ez az üzenet nem fenyegetés, hanem a kollektív védelem bideni megerősítése, és az európai szövetségesek biztonsági problémáinak a hangsúlyos figyelembevétel, hiszen számukra – és kiemelten a nagyhatalmak, az északi államok és Kelet-Közép-Európa számára – Oroszország jelent(het) hagyományos katonai és nem hagyományos állami fenyegetést.³¹ Emellett Oroszországhoz kapcsolódóan

²⁸ Brussels Summit Communiqué. NATO, [online], 2021. 06. 14. Forrás: nato.int [2021. 07. 09.]

²⁹ Bővebben lásd: ETL Alex: [A társadalmi ellenálló képesség szerepe a biztonság szavatolásában](#). Honvédség és Társadalom Baráti Kör Székesfehérvári Szervezete – Zrínyi Kiadó, Budapest, 2020.

³⁰ A klímaváltozás hatásaihoz kapcsolódóan azonban szerepel egy erősen túlzó célkitűzés is a zárónyilatkozatban (6. g. pont), miszerint „a NATO a nemzetközi szervezetek között vezető szerepet kíván játszani a klímaváltozás biztonságra gyakorolt hatásainak megértésében és ellensúlyozásában”, ami bár a politikai láthatóság és a technológiai kapacitások terén a tagállamok szempontjából indokolt is lehet, de maga a politikai-katonai szövetség a képességeit nem ilyen feladatokra hozza létre. Fogalmazhatunk úgy is, hogy a klímaváltozás hatásainak kezelése nem katonai feladat; egyes esetekben pedig a közvetett hatások (például tömeges ellenőrizetlen migráció) kezelésére már léteznek a megfelelő – nem katonai – eszközök és intézményi keretrendszerek.

³¹ Értékelhetjük ezt egyfajta előzékeny „gesztusként” is Washington részéről, amikor a Stratégiai Konceptió előzményeként szolgáló zárónyilatkozatban az általános együttműködés megerősítését is szolgáló, Európa számára kiemelt jelentőséggel bíró kérdéseket helyezte előtérbe. E tekintetben (jelenleg még) nem helytálló az az állítás, hogy az Egyesült Államok a globális versengés keretében szembe akarná állítani Kínával a NATO-t (is), hiszen Kína lényegesen kisebb súllyal és kevésbé konfrontatívan jelenik meg a dokumentumban – ahogy egyébként a szövetség egésze szempontjából reális „helyiértéke” alapján szerepelnie kell. A következő hónapok egyik alapvető kérdése lesz, hogy a Biden-adminisztráció diplomáciai, politikai, gazdasági eszközökkel képes lesz-e az európai tagállamokat meggyőzni arról, hogy Kínának az új Stratégiai Konceptióban már nagyobb szerepet kell kapnia. E téren is fontos differenciálnunk: a globális amerikai-kínai nagyhatalmi versengésben nem az európai szövetségesek katonai képességei vagy szerepváltoztatása az, ami fontos Washingtonnak, hanem a politikai elköteleződés – és ehhez szorosan kapcsolódva a gazdasági kapcsolatok. Ezért a reális kérdésfeltevés nem az, hogy a NATO keretében fegyveres konfliktust fognak-e vívni a csendes-óceáni térségben ezek az államok (ami valljuk be, még a nagyhatalmaknak is komoly kihívás lenne, a kis tagállamoknak pedig lehetetlen küldetés), hanem az, hogy képesek, illetve hajlandók-e politikai blokkot („a demokráciák ligája”) képezni a techno-autokrácia Kínával szemben, és ezt

a zárónyilatkozat nem csupán a problémák tényszerű felsorolását tartalmazza, hanem a „közös ügyeket”, a mindkét felet érintő és együttműködésre lehetőséget kínáló elemeket is sorra veszi a NATO „kettős megközelítésének” (dual-track approach) a párbeszédre vonatkozó szándékát tükrözve. Így erős fegyverzet-ellenőrzési, biztonság- és bizalomerősítési üzenetek is vannak benne (a NATO állásponttal az egyes ügyekben), ahogy egyébként az amerikai–oros (és e téren sokkal inkább releváns) bilaterális kapcsolatokban is Joe Biden felkínálta a tárgyalások újratekintésének lehetőségét. Ezzel együtt a kihívások hangsúlyosabbak a nukleáris és hagyományos fegyverkezés, a hibrid tevékenységek, Ukrajna, Kalinyingrád és Belorusz kapcsán egyaránt.

Ehhez képest a Kínai Népköztársaság röviden és fókuszáltnak (55-56. pont) jelenik meg a zárónyilatkozatban: egyrészt az aggodalomra okot adó globális tevékenységek, másrészt az ezekhez kapcsolódó konstruktív párbeszéd kapcsán. Kínával kapcsolatban a NATO főbb problémáit az jelenti, hogy a nemzetközi rendszer jelenlegi szabályainak kihívója, fokozza nukleáris és hagyományos fegyverkezését, és az orosz–kínai együttműködés keretében korlátozott katonai képességekkel akár az euro-atlanti térségben zajló hadgyakorlatokban is megjelenik/megjelenhet a jövőben.³² Általánosságban pedig globális ambíciókkal rendelkező hatalomként problémát jelent az átláthatóság hiánya a fegyverkezésben, a kínai dezinformációs tevékenységek, valamint a globális közös terekben (tengerek, űr, kibertér) folytatott, a nemzetközi jogi szabályokat sértő, vagy éppen a szabályozás hiányát kihasználó, destabilizáló tevékenységek. Ezzel együtt „konstruktív párbeszédet” is hirdetett a NATO, ahol lehet: a klímaváltozás hatásaival kapcsolatos közös globális fellépés terén, illetve a kapcsolat javítása érdekében az információcsere, az átláthatóság kölcsönös növelése, a biztonság- és bizalomerősítés terén.

Új hangsúllyal jelentek meg a technológiai kiívások és feladatok a NATO számára, ugyanis a katonai képességek terén a legtöbb potenciális ellenféllel szemben fennálló előny (fejlettebb haditechnika, modernebb hírszerző, infokommunikációs és döntéstámogató rendszerek) megtartását két irányból is kihívások érik. Egyrészt a legfejlettebb technológiákat fejlesztő nagyhatalmak (Oroszország, Kína) esetében a hagyományos fegyverrendszerek mellett a tömegpusztító fegyverek, célba juttató eszközeik és az új hadszíntereken (kibertér, űr) alkalmazható új technológiák „felülről” kezdhetik ki ezt az előnyt. Másrészt egyes regionális hatalmak (Irán) és számos nem állami szereplő a létező és a rendkívüli gyorsasággal fejlődő új technológiák proliferációja (például felfegyverzett drónrajok, egyes rakétatechnológiák) révén „alulról” jelentenek egyre szélesebb spektrumú kihívást. E kettős kihívás ellensúlyozására a tagállamok egyetértésre jutottak arra vonatkozóan, hogy összehangolják védelmi és kettős felhasználású technológiai kutatás-fejlesztési tevékenységüket, és azokon a területeken, amelyekben közös fellépés szükséges, együtt folytatják a képességfejlesztést. Ehhez az új Stratégiai Konceptió fogja megteremteni annak lehetőségét, hogy 2023-tól a NATO egy új, közös finanszírozási mechanizmussal támogassa ezt a területet, és többletforrásokat is biztosítson a katonai és a civil költségvetés, valamint a NATO Biztonsági Beruházási Program keretén belül egyaránt.

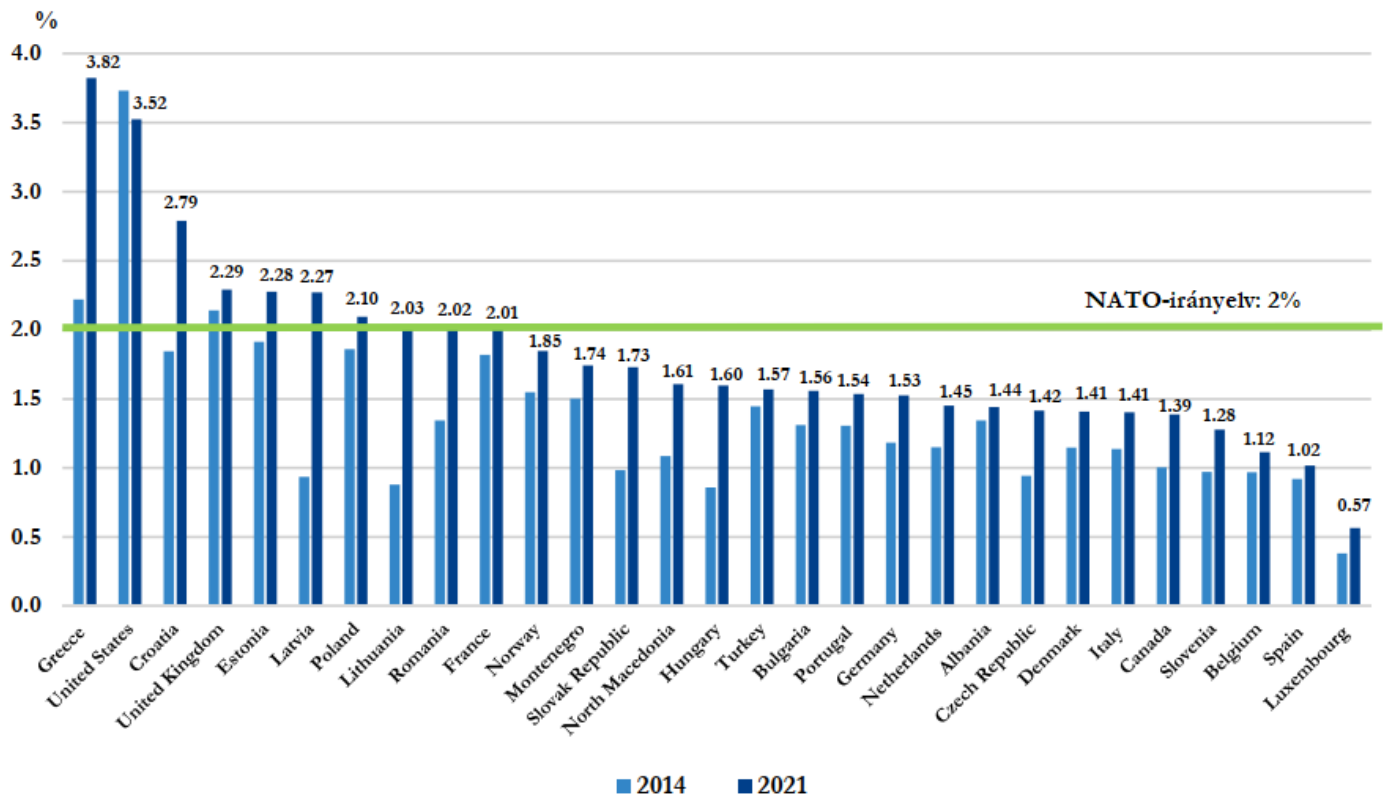
Ami pedig a megvalósítás anyagi hátterét illeti, a politikai kezdeményezés és az újra hangolt együttműködés az elmúlt évek pozitív gazdasági teljesítményére építhet, mert a tagállamok 2015 óta szinte egyöntetűen és jelentős mértékben növelték védelmi kiadásait. Miután a 2014-es newporti NATO-csúcstalálkozón³³ arra vonatkozó politikai vállalást tettek, hogy a következő 10 évben, azaz 2024-ig a nemzeti össztermék (GDP) 2%-ára emelik védelmi kiadásait, ezen belül pedig a modernizációs, azaz a haditechnikai eszközök, fegyverrendszerek beszerzésére fordítandó részarányt minimum 20 százalékra növelik, az eredmény ma magáért beszél: míg 2014-ben csupán három tagállam teljesítette a 2 százalékos elvárást, 2021-ben várhatóan 10³⁴ fogja meghaladni. A 20%-os modernizációs küszöböt 2021-ben várhatóan 24 tagállam fogja elérni – miközben mindkét mutató évek óta trendjellegű javulást mutat.

gazdasági eszközökkel is alátámasztják-e? A NATO katonai profilját illetően a reális ambíció legfeljebb az intenzívebb partnerkapcsolat kialakítása lehet a Kína ellensúlyozásában szerepet kapó ázsiai (amerikai) szövetségesekkel: Dél-Koreával, Japánnal, Indiával, Ausztráliával, Új-Zélanddal. Erre már több mint egy évtizede létezik a NATO-ban megfelelő keretrendszer, a „globális partnerek” fóruma.

³² Jegyezzük meg, nemzetközi vizeken és légtérben ezt senkitől nem lehet elvitatni, mint ahogy a nyugati nagyhatalmak is „bárhon” képesek megjelenni haditengerészeti vagy légierjükkel, demonstrálva katonai képességeiket vagy éppen konkrét nyomást gyakorolva.

³³ CSIKI Tamás – TÁLAS Péter – VARGA Gergely: [A NATO walesi csúcstalálkozásának napirendje és értékelése](#). *Nemzet és Biztonság – Biztonságpolitikai Szemle*, 7. évf., 2014/4., 112-128.

³⁴ Az Egyesült Államok, az Egyesült Királyság, Észtország, Franciaország, Görögország, Horvátország, Lengyelország, Lettország, Litvánia és Románia.

A NATO-tagállamok védelmi kiadásainak változása a nemzeti össztermék (GDP) arányában 2014-2021 között.³⁵

A csúcstalálkozón ismét megerősítették ezt a vállalást. Ennek jelenleg azért van kiemelkedő szerepe, mert a koronavírus-járvány 2020-ban történelmi, és várhatóan idén is jelentős gazdasági visszaesést idézett elő, és mint azt 2009 után láttuk, egy gazdasági válságnak a védelmi szféra könnyen nagy vesztese lehet. Mivel számos tagállamban indultak jelentős haderőfejlesztési programok 2015 óta, amelyek még évekig nem zárulnak le, egy most végrehajtott forráselvonás derékba törné ezeket. Emellett a már említett technológiai kihívások ellensúlyozására és kutatás-fejlesztésre csak akkor tudnak megfelelő erőforrást mozgósítani, ha nem csökkentik, sőt lehetőség szerint tovább növelik védelmi kiadásait.³⁶

Az Egyesült Államok–EU találkozó eredményeiről (2021. 06. 15.)

Tekintettel arra, hogy az Európai Unió tagországai közül csupán hat³⁷ nem tagja a NATO-nak, az Egyesült Államok elnökének és az EU vezetőinek találkozóját – amelyre 7 év után került sor – szintén a transzatlanti kapcsolatok megújítására használta fel az új amerikai adminisztráció. Jól jelezi ezt a felek által kiadott közös nyilatkozat is, amely a *Towards a renewed Transatlantic partnership* (Egy megújult transzatlanti partnerség felé)³⁸ címet viseli. Számos szakértő szerint a Biden-adminisztráció a hivatalba lépése óta az amerikai–EU kapcsolat terén igyekezett leginkább demonstrálni szakítását a közelmúlttal (visszalépett a párizsi klímaegyezménybe, visszatért a WHO-ba, a német kormányral szembeni békülék jeleként pedig ideiglenesen felfüggesztette az Északi Áramlat-2 gázvezeték miatt elrendelt amerikai szankciókat). S bár

³⁵ Forrás: [Defence Expenditure of NATO Countries \(2014-2021\)](#). NATO, [online], 2021. 06. 11. Forrás: nato.int [2021. 07. 09.]

³⁶ A NATO Public Diplomacy Division által a csúcstalálkozóra készített, minden tagállam lakosságát lefedő közvélemény-kutatása szerint szövetségi szinten 29% támogatná a további növelést, 41% a védelmi kiadások szinten tartását, és 19% szerint kellene csökkenteni azt. Forrás: [NATO Audience Research: pre-Summit polling results 2021](#). NATO, [online], 2021. június Forrás: nato.int [2021. 07. 09.]

³⁷ Ausztria, Ciprus, Finnország, Írország, Málta és Svédország.

³⁸ [Towards a renewed Transatlantic partnership](#). [online] 2021. 06. 15. Forrás: europa.eu [2021. 07. 12.]

a közös nyilatkozatnak a COVID-19 járvánnyal és klímaváltozás elleni fellépéssel kapcsolatos részei egyáltalán nem tartalmaznak ambiciózusnak nevezhető közös vállalásokat, a gazdasági kapcsolatokat és a technológiai együttműködést érintő részekre komoly eredményként tekinthetnek a felek. Az Európai Unió és az Egyesült Államok ugyanis öt évre felfüggesztette a 17 éve tartó Airbus–Boeing vita kapcsán kölcsönösen kivetett büntetőtarifákat, és december elejéig szabtak határidőt a megegyezéshez az amerikai acél- és alumíniumimport után fizetendő vámok ügyében.³⁹ A felek bejelentették egy Kereskedelmi és Technológiai Tanács (*Trade and Technological Council – TTC*) létrehozását is⁴⁰ a jövőbeni kereskedelmi viták megelőzése, illetve Amerika és Európa globális technológiai versenyben való vezető szerepének a megőrzése érdekében (elsősorban a mesterséges intelligencia, a kibertbiztonság és a tiszta technológiák terén). A két fél létrehoz egy Transzatlanti Zöld Technológiai Szövetséget (*Transatlantic Green Technology Alliance*) is az éghajlatváltozás elleni küzdelemben eredményeket ígérő technológiai innovációk gyorsabb elérése érdekében. A klímapolitikák nagyobb fokú összehangolásaért egy új magas szintű EU–USA akciócsoport lesz a felelős, a Covid-ellenes vakcinák minél gyorsabb globális terítésére pedig egy közös munkacsoportot állítanak fel.⁴¹

A Biden–Putyin találkozóról (2021. 06. 16.)

Mivel Joe Biden amerikai és Vlagyimir Putyin orosz elnök első személyes találkozására olyan időpontban került sor, amikor az orosz–amerikai kapcsolatok a legmélyebb válságban vannak a hidegháború óta, a genfi találkozó valós helyiértékénél jóval nagyobb figyelmet kapott a média és a nemzetközi megfigyelők részéről. Fontos azonban látnunk, hogy felek nem a „reset” lehetősége miatt találkoztak, hanem azért, hogy üzeneteket adjanak át egymásnak, illetve üzeneteket küldjenek elitjeiknek és társadalmaiknak, valamint a nemzetközi közvéleménynek.⁴² Vagy ahogy a klasszikus diplomácia eszköztárához visszatérő Joe Biden megfogalmazta: *"Fontos volt, hogy személyesen találkozzunk, hogy ne legyen tévedés vagy félreértés azzal kapcsolatban, amit közölni akartam."*⁴³ A felek a találkozó két és fél órája alatt – egyfajta leltárt követve – lényegében érintették (ha nem is feltétlenül vitatták meg⁴⁴) az amerikai–orosz kapcsolatok valamennyi neuralgikus kérdését:⁴⁵ a stratégiai stabilitást (nukleáris és hagyományos fegyverzetellenőrzés), a nemzetközi válságokat (Szíria, Líbia, Irán, Afganisztán), az orosz–ukrán konfliktust, a fehéroroszországi helyzetet, az információbiztonság (az orosz dezinformációs kampányok) és a kibertűnözés problémáit (az amerikai és más nyugati államok egyes intézményei, vállalatai és a kritikus infrastruktúra-elemek ellen irányuló orosz kibertámadásokat); a gazdasági együttműködés, a diplomáciai képviselők, az Északi-sarkvidék és a koronavírus világjárvány elleni küzdelem kérdéseit. (E témák súlyát és szélesebb körű támogatását láthattuk a két nappal korábbi NATO-csúcstalálkozó zárónyilatkozatában is – nem véletlenül.) Az amerikai fél felvetette az emberi jogok megsértésének, a politikai ellenzék üldözésének és a médiaszabadság oroszországi korlátozásának kérdéseit is, sőt Biden elnök beszámolója szerint átadott Putyinnak egy listát azokról az létfontosságú infrastruktúra-elemekről, illetve szektorokról, melyek orosz támadása mindenképp kiváltaná az Egyesült Államok határozott ellenreakcióját.⁴⁶ Tekintettel a 2020-as Solarwinds-támadásra és a közelmúlt amerikai energetikai- és élelmiszerellátási-infrastruktúráját ért kibertámadásokra, a lépés több, mint indokolt volt. Bár a 16 szektort nem nevezte meg az elnök, az amerikai

³⁹ Biden lezárta a Trump-korszak kereskedelmi háborújának egyik frontját. [online] 2021. 06. 13. Forrás: portfolio.hu [2021. 07. 12.]

⁴⁰ EU-US launch Trade and Technology Council to lead values-based global digital transformation. [online] 2021. 06. 15. Forrás: europa.eu [2021. 07. 12.]

⁴¹ Towards a renewed Transatlantic partnership. [online] 2021. 06. 15. Forrás: europa.eu [2021. 07. 12.]

⁴² Marek Menkiszak, Witold Rodkiewicz: The Biden-Putin summit: an exercise in strategic communication. [online] 2021. 06. 16. Forrás: osw.waw.pl [2021. 07. 12.]

⁴³ Anita KUMAR – Quint FORGEY: Biden sums up his meeting with Putin: 'This is not about trust'. [online] 2021. 06. 15. Forrás: politico.com [2021. 07. 12.]

⁴⁴ Putyin jött ki győztesen a genfi párviadalból – Heather Conley az amerikai–orosz csúcsról. [online] 2021. 06. 20. Forrás: klubradio.hu [2021. 07. 12.]

⁴⁵ Biden-Putin summit: US and Russian leaders meet for tense Geneva talks. [online] 2021. 06. 15. Forrás: politico.com [2021. 07. 12.]

⁴⁶ Dave BOYER – Jeff MORDOCK: Biden gives Putin a list of U.S. infrastructure off-limits to cyberattacks. [online] 2021. 06. 15. Forrás: washingtontimes.com [2021. 07. 12.]; Vladimir SOLDATKIN – Humeyra PAMUK: Biden tells Putin certain cyberattacks should be 'off-limits'. [online] 2021. 06. 17. Forrás: reuters.com [2021. 07. 12.]; Joe WALSH: Biden Vows Retaliation on any future Russian hacks on critical infrastructure. [online] 2021. 06. 16. Forrás: forbes.com [2021. 07. 12.]

Stratégiai Védelmi Kutatóintézet

ELEMZÉSEK 2021/12

Kiberbiztonsági és Infrastruktúra-biztonsági Ügynökség 16-os listája éppen ilyen átfogó területeket tartalmaz, köztük a vegyipari, kommunikációs, információ-technológiai, védelmi ipari, katasztrófavédelmi, pénzügyi, élelmiszerellátási, egészségügyi, kormányzati, energetikai, nukleáris, valamint vízügyi és vízellátási szektorokat.⁴⁷

A találkozó egyetlen bejelentett eredménye a politikai és biztonsági párbeszéd folytatásáról szóló megállapodás volt, beleértve a fegyverzet-ellenőrzést és a kiberbiztonságot, valamint a diplomáciai kapcsolatok normalizálásának megkezdését (Antonov és Sullivan nagykövetek kölcsönös visszatérését a missziós helyükre).

Joe Biden első európai útjának utolsó, genfi állomásán is egyrészt azt igyekezett demonstrálni, hogy véget ért a transzatlanti kapcsolatok válságos időszaka, s hogy Washington – szövetségesei támogatásával – készen áll arra, hogy szembeszálljon Oroszország agresszív politikájával. Másrészt azt is, hogy az új adminisztráció ugyanakkor lehetőséget kínál Oroszországnak a feszültségek enyhítésére és pragmatikus párbeszédre azokon a területeken, ahol Washington úgy látja, hogy a felek érdekei között lehetséges a közeledés vagy a konfliktusmentesség.

⁴⁷ [Critical infrastructure sectors](#). [online] 2021. Forrás: [cisa.gov](#) [2021. 07. 12.]

Stratégiai Védelmi Kutatóintézet

ELEMZÉSEK 2021/12

Az „SVKK Elemzések” 2003 óta a kutatóintézet munkatársainak tematikus szakpolitikai elemzéseit megjelentető időszakos kiadvány, melyben a szerzők független kutatói álláspontjukat közlik.

Az NKE Eötvös József Kutatóközpontjának Stratégiai Védelmi Kutatóintézete független szakpolitikai kutatóintézet, a kiadványaiban megjelenő elemzések, álláspontok, vélemények nem feltétlenül tükrözik a szerkesztőség vagy a kiadó véleményét. Az elemzésben foglalt információk, adatok, megállapítások tájékoztatás céljából készültek.

Kiadó: NKE Eötvös József Kutatóközpont Stratégiai Védelmi Kutatóintézet

Szerkesztés, korrektúra és tördelés:
Árva János, Csiki Varga Tamás, Tálás Péter

A kiadó elérhetősége:

1581 Budapest, Pf. 15.

Tel: 00 36 1 432-90-92

E-mail: svkk@uni-nke.hu

2019- : NKE Stratégiai Védelmi Kutatóintézet Elemzések (ISSN 2063-4862)

2012–2019: NKE Stratégiai Védelmi Kutatóközpont Elemzések (ISSN 2063-4862)
2011–2012: ZMNE Stratégiai Védelmi Kutatóközpont Elemzések (ISSN 2063-4854)
2007–2011: ZMNE Stratégiai Védelmi Kutatóintézet Elemzések (ISSN 2063-4854)
2003–2007: ZMNE Stratégiai Védelmi Kutatóközpont Elemzések (ISSN 2063-4854)

© Ciki Varga Tamás, Tálás Péter, 2021

© NKE Eötvös József Kutatóközpont Stratégiai Védelmi Kutatóintézet, 2021